

[Udenrigsministeren.]

der indebærer mulighed for — som det hedder — at øve indflydelse på Danmarks statsretlige forhold.

Da Danmark gav sin principielle tilslutning til planen om en fælles forsvarsstyrke i Europa, blev der på ingen måde indgået nogen forpligtelse, som ændrer de bestående forfatningsretlige forhold eller kræver ændring i den gældende lovgivning, selvom det altså ikke kan udelukkes, at regeringen senere måtte ønske lovændringer gennemført i denne forbindelse. Min forgænger, hr. Gustav Rasmussen udtalte da også i Atlantrådets møde i New York den 26. september, at den danske regering, hvad angår gennemførelsen af den endelige ordning, måtte tage forbehold med hensyn til de gældende forfatningsretlige regler, herunder spørgsmålet om rigsdagens medvirken. Dette forbehold vil den nuværende regering naturligvis helt og fuldt fastholde.

Jeg kan vanskeligt forestille mig, at det har været forslagsstillerens hensigt med det stillede forslag at udvide regeringens grundlovsmæssige forpligtelser. Grundlovsmæssigt bindende kunne vedtagelsen af et sådant forslag jo ikke blive, hertil ville kræves grundlovsendring. Situationen ville være akkurat den samme, hvis der f. eks. blev indbragt et forslag til beslutning af folketinget, der gik ud på, at kongen fremtidig uden rigsdagens samtykke kunne indgå en forpligtelse, som forandrede de bestående statsretlige forhold. Dertil ville kræves, at grundloven blev ændret i overensstemmelse med reglerne i § 94. På samme måde forudsætter det foreliggende forslag en grundlovsendring for at få forfatningsmæssig gyldighed og hører derfor måske snarere hjemme i forfatningskommissionen.

Det kan ikke være de ærede forslagsstilleres tanke, at rigsdagen skal overtage regeringens funktioner. De opgaver, der tilkommer rigsdagen, og de opgaver, der påhviler regeringen, er klart afgrænset i grundloven, og således må det også være.

Jeg har fremsat disse bemærkninger på basis af forhandlinger, jeg har haft med jurister om dette spørgsmål, og for at gøre det ganske klart, hvor nødvendigt det er, hvis vi skal gå til en vedtagelse her i tinget i den ene eller den anden retning, at man helt kan overskue virkningen af ordlyden

af de beslutninger, man træffer, og ikke træffer beslutninger, som vil give anledning til overvejelse af ændringer af en sådan karakter, som jeg her har redegjort for. Men måske har man kun haft den tanke at indskærpe den daværende, og altså også nu den siddende regering, dens pligt til at overholde grundloven og almindelig parlamentarisk praksis.

Hvad nu det sidste angår, er forholdet, at enhver regering, der vil bevare rigsdagens tillid, ikke venter med at søge føling med rigsdagen om en vigtig afgørelse, indtil forhandlingerne om enkelthederne er afsluttet. Enhver regering må politisk sikre sig fornøden tilslutning til vigtige regeringshandlinger, og den må, bortset fra nødrethssituationer, gøre det på forhånd. Det gælder om regeringer, der har partimæssigt flertal i folketinget, og det gælder naturligvis i endnu højere grad om mindretalsregeringer, som ikke på forhånd har noget flertal at støtte sig til. Spørgsmålet er imidlertid, hvorledes rigsdagens medvirken, og det er jo det, som måske også dette drejer sig om, på et tidligt stadium kan sikres. I enkelte tilfælde er det jo muligt ligefrem at indhente rigsdagens formelige samtykke i overensstemmelse med § 18, forinden en traktattekst underskrives, uanset at undertegnelsen sker under forbehold af ratifikation og således ikke er juridisk bindende for landet. Dette skete ved rigsdagens tilslutning til den nordatlantiske traktat i foråret 1949. Men i mange, måske de fleste tilfælde, er noget sådant ikke muligt. Det er sædvanlig praksis at foretage en undertegnelse, umiddelbart efter at forhandlingerne om traktatens tekst er afsluttet, således at der ikke levnes tid til eller mulighed for at indhente rigsdagens samtykke på dette stadium, og det er dansk forfatningsretlig praksis og har været det lige siden grundloven blev udstedt, at traktater og andre overenskomster med fremmede magter, hvortil rigsdagens samtykke kræves, forelægges rigsdagen til godkendelse eller forkastelse, efter at der er opnået enighed om deres indhold i den endelige tekst.

Men kan kontakten med rigsdagen da ikke søges på et tidligere stadium, altså før forhandlingerne er optaget, eller inden de er afsluttet? Er det noget sådant, forslagsstillerne har tænkt sig — og det kan